

Instituții publice. Cerere de obligare la plata de penalități pentru plăți efectuate cu întârziere. Respingerea cererii. Lipsa culpei pentru întârzierea plăților

Curtea de Apel Cluj, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 473 din 20 ianuarie 2014

Prin sentința civilă nr.1695/2013 din 24.09.2013 pronunțată Tribunalul Bistrița-Năsăud în dosarul nr.../112/2013 s-a admis acțiunea formulată de reclamantul P.F. P.G., în contradictoriu cu pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud și, în consecință a fost obligată pârâta să plătească reclamantei suma de 8.986 lei cu titlul de debit și penalități de întârziere aferente acestei sume în cuantum de 0,15% pe zi de întârziere calculate de la data scadenței 12.03.2012 și până la data plății.

S-a admis cererea de chemare în garanție formulată de pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud împotriva Agenției Naționale pentru plăți și Inspecție Socială și, în consecință a fost obligată chemata în garanție să vireze pârâtei suma de 8986 lei și penalități de întârziere de 0,15% pe zi de întârziere aferente acestei sume.

Pârâta a fost obligată să plătească reclamantei suma de 2153 lei cu titlul de cheltuieli de judecată și chemata în garanție a fost obligată să vireze pârâtei această sumă.

Pentru a hotărî astfel prima instanță a reținut că între reclamant în calitate de prestator și pârâții în calitate de achizitor s-a încheiat contractul de servicii nr.3050/24.08.2011 în temeiul art.19 din O.U.G. nr.34/2006, în baza căruia reclamantul s-a obligat să presteze serviciile de dirigenție de șantier pentru execuția lucrărilor reparații capitale clădire Agenția Județeană pentru Prestări Sociale Bistrița- Năsăud.

Prețul total convenit pentru îndeplinirea contractului plătitibil prestatorului de către achizitor este de 28.000 lei.

Lucrările au fost finalizate în termenul stipulat prin contract astfel cum a rezultat din procesul-verbal de terminare a lucrărilor nr.4891 din 30.12.2011.

Din prețul stabilit prin contract pârâta i-a achitat reclamantului suma de 19.014 lei, rămânând un rest de plată de 8986 lei pentru care reclamantul a emis factura fiscală nr.3/9.01.2012, sumă ce formează obiectul prezentei cauze.

Pârâta și chemata în garanție nu au neagat faptul că reclamantului i se datorează această sumă și că nu i-a fost achitată.

De asemenea s-a mai reținut că potrivit prev.art.112 din contract „În cazul în care achizitorul nu onorează facturile în termen de 30 de zile de la expirarea perioadei prevăzute de clauza 17, acesta are obligația de a plăti, ca penalități; o sumă echivalentă cu o cotă procentuală din plata neefectuată de 0,015%/zi întârziere”.

În legătură cu această prevedere contractuală instanța nu și-a putut însuși susținerile pârâtei potrivit căroră această clauză ar fi abuzivă deoarece este în conformitate cu prevederile legale, pârâta și-a însușit-o când a încheiat convenția și a fost cuprinsă în contractul preformat uzitat de pârâtă în temeiul prev.O.U.G.nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de

concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii.

În consecință pârâta datorează reclamantei și penalități de întârziere solicitate de la data scadenței 12 martie 2012 și până la data plății efective.

De asemenea instanța nu a putut reține ca motiv de neplată a diferenței de preț faptul că reclamantul nu ar fi avut cont deschis la Trezorerie și nu îi este opozabil nici modul în care chemata în garanție i-a virat pârâtei fondurile bănești, respectiv cum restanțele de plată au fost trecute dintr-un an bugetar în alt an bugetar.

Referitor la cererea de chemare în garanție, instanța a constatat că aceasta a fost întemeiată având în vedere calitatea Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Sociale de ordonator secundar de credite față de pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud care are calitatea de ordonator terțiar de credite.

Pentru considerentele menționate, tribunalul a admis acțiunea și cererea de chemare în garanție potrivit dispozitivului prezentei sentințe.

În baza prev.art.274 Cod proc.civ. din 1865, tribunalul a obligat pârâta să plătească reclamantului suma de 2153 lei cu titlu de cheltuieli de judecată reprezentând taxă judiciară de timbru, timbru judiciar și onorariu de avocat.

Referitor la acest aspect tribunalul a apreciat că nu au fost motive de reducere a cuantumului cheltuielilor de judecată dovedite de reclamant ca fiind efectuate având în vedere că nu i s-a achitat restul de preț datorat precum și faptul că atât pârâta cât și

chemata în garanție s-au opus admiterii capătului de cerere referitor la penalitățile de întârziere.

Prezenta sentință s-a întemeiat în drept pe disp.art.1270, 1516, 1535, 1558 Cod civ. și ale art.60 Cod proc. civilă.

Împotriva acestei hotărâri au declarat recursuri pârâtele AGENȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU PLĂȚI ȘI INSPECȚIE SOCIALĂ BISTRIȚA-NĂSĂUD și AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PLĂȚI ȘI INSPECȚIE SOCIALĂ.

Pârâta AGENȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU PLĂȚI ȘI INSPECȚIE SOCIALĂ BISTRIȚA-NĂSĂUD a solicitat anularea sentinței atacate în ceea ce privește penalitățile de întârziere și cheltuielile de judecată.

În motivarea recursului, recurenta a arătat că sentința recurată a fost dată cu aplicarea greșită a legii, este lipsită de temei legal (pct. 9 al art. 304 din Codul de procedură civilă) și i-a fost comunicată la data de 26.11.2013.

Sentința civilă nr. 1695/2013, a fost dată de Tribunalul Bistrița-Năsăud cu aplicarea greșită a legii din următoarele considerente: AJPIS Bistrița-Năsăud a solicitat chematei în garanție ANPIS București, în calitate de ordonator secundar de credite, să facă demersurile necesare pentru efectuarea plății sumelor prevăzute în sentință. În consecință, a fost aprobată suma de 8.986 lei reprezentând contravaloarea Facturii nr. 3/09.01.2012. Întrucât nu sunt în culpă pentru neplata facturii susmenționate, a promovat prezentul recurs în vederea anulării sentinței atacate în ceea ce privește penalitățile de întârziere și cheltuielile de judecată.

La soluționarea prezentei cereri de recurs solicită să se aibă în vedere și prevederile art. 3041 din Codul de procedură civilă aplicabil, modificat și completat, în conformitate cu care "Recursul declarat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii nu poate fi atacată cu apel nu este limitat la motivele de casare prevăzute în art. 304, instanța putând să examineze cauza sub toate aspectele".

Pârâta AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PLĂȚI ȘI INSPECȚIE SOCIALĂ a

solicitat admiterea recursului și desființare sentinței menționată ca nelegală și netemeinică.

În motivarea recursului, recurenta a arătat că reclamantul P.F.A P.G., cu sediul în Municipiul Bistrița, str. G Matheiu nr. 22, jud. Bistrița – Năsăud a chemat în judecată pe pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița – Năsăud, ulterior a fost chemată în garanție Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială. Prin cererea de chemare în judecată reclamanta a solicitat: obligarea pârâtei la plata sumei de 8.986 lei, sumă ce reprezintă contravaloarea facturii nr. 3/9.01.2012; obligarea pârâtei la plata de daune moratorii în quantum de 0,15% /zi de întârziere, din valoarea plății neefectuate, de la scadență până în momentul plății și obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

Instanța de fond, prin sentința civilă nr. 1695/24.09.2013, pronunțată de Tribunalul Bistrița Năsăud, Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, a admis cererea reclamantului și a obligat pârâta să plătească suma de 8986 lei cu titlul de debit și penalități de întârziere aferente acestei sume în quantum de 0.15% pe zi de întârziere calculate de la data scadentă 12.03.2012 și până la data plății: a admis cererea de chemare în garanție și a obligat chemata în garanție să vireze pârâtei suma de 8986 lei și penalități de întârziere de 0,15% pe zi de întârziere aferente acestei sume; a obligat pârâta să plătească reclamantei suma de 2153 lei cu titlul de cheltuieli de judecată și a obligat chemata în garanție să vireze pârâtei acesta sumă.

În primul rând, critică sentința instanței de fond deoarece nu a ținut seama de apărările formulate, prin menținerea în cauză în calitate de chemat în garanție – Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, în calitate de for superior, a aprobat creditele bugetare pentru plata sumei de 8.986 lei reprezentând contravaloarea Facturii nr. 3/09.01.2012, emisă de PFA P.G. – diriginte de șantier.

Așa cum a arătat în dosarul de la fond ANPIS în anul 2011 a repartizat această sumă cu Dispoziția bugetară nr. 6.330 din 30.12.2011, conform Listei de investiții, la art. 71.03 pentru Obiectivul de investiții „Reparații capitale clădire AJPIS Bistrița,, .

Întrucât reclamantul PFA P.G. nu avea cont de trezorerie deschis la momentul terminării/finalizării lucrărilor conform contractului, fapt atestat de procesul verbal de terminare a lucrărilor nr. 4891/30.12.2011, Trezoreria Municipiului Bistrița nu a permis plăți în conturi bancare în ultima zi a anului, conform Normelor de închidere a exercițiului bugetar al anului 2011.

Prin urmare, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, în calitate de for superior a virat credite bugetare în suma de 8986 lei, dar au rămas în contul de disponibil la data de 30.12.2011, suma fiind retrasă de către MMFPS, la sfârșitul anului.

Mai mult de atât, instanța de fond a constatat greșit “că nu poate reține ca motiv de neplată a diferenței de preț faptul că reclamantul nu ar fi avut cont deschis la Trezorerie și nu îi este opozabil nici modul în care chemata în garanție îi virează pârâtei fondurile bănești, respectiv cum restanțele de plată sunt trecute dintr-un an bugetar în alt an bugetar”, fapt pentru care a obligat pârâta să plătească pârâtei debitul în sumă de 8.986 lei și penalități în cuantum de 0,15% /zi de întârziere, calculate de la data scadenței 12.03.2013 și până la data plății.

Totodată, instanța a ignorat situația reclamantului PFA P.G. că nu avea cont de trezorerie deschis la momentul terminării /finalizării lucrărilor conform contractului când Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, în calitate de for superior a virat credite bugetare în suma de 8986 lei și a considerat că reclamantului nu îi este opozabil nici modul în care chemata în garanție îi virează pârâtei fondurile bănești,

respectiv cum restanțele de plată sunt trecute dintr-un an bugetar în alt an bugetar”.

Or, instanța de fond „nu a constatat” că pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița – Năsăud și chemata în garanție Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, sunt instituții publice, iar sumele necesare efectuării plății provin din bugetul de stat iar perioada de timp pentru care se întocmește și în care se executa bugetul de stat este de un an – Principiul Bugetar ” Anualitatea bugetara”

Plata nu se efectuează de la un alt articol bugetar (20.30.30), ținând seama de prevederile Legii nr. 500/2002, art. 14, și anume:

„- Cheltuielile bugetare au destinație precisă și limitată și sunt determinate de autorizările conținute în legi specifice și în legile bugetare anuale.

– Nicio cheltuială nu poate fi înscrisă în bugetele prevăzute la art. 1 alin. (2) și nici angajată și efectuată din aceste bugete, dacă nu există bază legală pentru respectiva cheltuială.

– Nicio cheltuială din fonduri publice nu poate fi angajată, ordonanțată și plătită dacă nu este aprobată potrivit legii și nu are prevederi bugetare. “Pe cale de consecință pentru toate considerentele invocate, solicită instanței să respingă cererea de chemare în garanție ca fiind întemeiată și pe cale de consecință scoaterea recurentei din cauză.

Solicită să se aprecieze că în acest caz nu se impune acordarea de penalități având în vedere ca chemata în garanție nu a încălcat dispozițiile legale, ci a virat pârâtei fondurile bănești în vederea plății.

De asemenea, fiecare ordonator de credite trebuie să se asigure că respectă principiile responsabilității fiscale

precum și regulile fiscale în ceea ce privește

efectuarea cheltuielilor pentru care trebuie să aibă prevăzute în buget alocarea unor astfel de sume.

Al doilea motiv constă în faptul că instanța de judecată nu a apreciat corect aplicarea corectă a legii. În această situație culpa nu poate să pice în sarcina chematei în garanție pentru că reclamantului nu îi este opozabil nici modul în care chemata în garanție îi virează pârâtei fondurile bănești, respectiv cum restanțele de plată sunt trecute dintr-un an bugetar în alt an bugetar”. Instanța de fond nu a analizat prevederile contractului și din perspectiva autorității contractante – obligațiile reclamantului P.F.A P.G..

Între cele două părți: pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud, instituție finanțată integral din bugetul de stat, având sediul în mun. Bistrița, str. Liviu Rebreanu, nr. 59, jud. Bistrița-Năsăud și reclamantul PFA P.G., cu sediul în mun. Bistrița, str. G. Matheiu, nr. 22, jud. Bistrița-Năsăud, la data de 24.08.2011 au încheiat Contractul de servicii nr. 3.050/24.08.2011, în valoare totală de 28.000 lei, în baza căruia reclamantul a prestat servicii succesive, facturate separat.

Arată că pârâta a efectuat demersurile necesare plății sumei de 8.986 lei chiar anterior scadenței acesteia, la data de 30.12.2011 suma de 8.986 lei a fost disponibilă în contul nostru, RO...TREZ...XXXXX, deschis la Trezoreria municipiului Bistrița, însă nu a putut fi achitată întrucât reclamantul nu deținea vreun cont la Trezorerie, iar potrivit prevederilor pct. II.4 din Anexa nr. 1 la Ordinul MFP nr. 2.985/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice privind încheierea exercițiului bugetar al anului 2011, data de 30.12.2011 a fost data limită pentru prezentarea la Trezoreria Statului a documentelor de plată în conturi deschise în Trezorerie, iar potrivit pct. II.2. din aceeași Anexă la Normele aprobate prin Ordinul MFP nr. 2.985/2011, plata către reclamant din contul

nostru într-un cont deschis de acesta la o instituție de credit putea fi efectuată în anul 2011 doar până la data de 29.12.2011.

Art. 61 alin. (1) și (3) din Legea finanțelor publice, nr. 500/2002, modificată și completată, dispune că execuția bugetară se încheie la data de 31 decembrie a fiecărui an, iar creditele bugetare neutilizate până la închiderea anului sunt anulate de drept. Drept urmare, în anul bugetar 2012 suma de 8.986 lei nu s-a mai aflat în cont, potrivit Legii bugetului de stat pentru a plăti contravaloarea serviciilor prestate de reclamant.

Pentru aceste motive, chemata în garanție nu este în culpă și nici pârâta, întrucât reclamantul avea obligația să cunoască faptul că lucrează cu o instituție bugetara și se supune unor reguli privind creditele bugetare.

În consecință consideră că acordarea unor penalități de 0,15% pe zi de întârziere cu depășirea cuantumului daunelor admise de legea în vigoare încalcă ordinea publică și bunele moravuri, fiind vădit excesivă, ducând la îmbogățire tară justă cauză a creditorului în dauna debitorului. Nivelul daunelor moratorii trebuie să aibă o limită obișnuită și rezonabilă.

În această situație instanța judecătorească poate reduce clauza penală atunci când aceasta este vădit disproporționată față de prejudiciu ce poate fi prevăzut la încheierea contractului. Dreptul instanței de a reduce clauzele penale pe care le consideră abuzive nu încalcă principiul autonomiei de voință a părților. De altfel, potrivit art. 15 alin. (1) din Legea nr. 72/2013, clauzele abuzive sunt lovite de nulitate absolută. În situația nelimitării clauzei penale prevăzute la pct. 11.2. din Contractul nr. 3050 din 24.08.2011, clauza respectivă ar deveni abuzivă, fapt pe care nu aveau cum să îl prevadă la data încheierii contractului.

Al treilea motiv: subliniază faptul că și în această situație, critică sentința instanței de fond și solicită reanalizarea cauzei, ținând cont și de dispozițiile art. 3041 din vechiul Cod proc. civ să examineze acordarea cheltuielilor de judecată ce constau

în valoare de 2153 lei. Potrivit reglementărilor cuprinse în Legea nr. 51/2005, onorariul avocatului se stabilește, prin negociere, între apărător și client.

Nu se poate pretinde părții care a pierdut un proces să suporte un onorariu de avocat pe care partea care a câștigat procesul a înțeles să-1 stabilească, prin negociere, la un nivel nejustificat de ridicat.

În conformitate cu prevederile art. 274 alin. (3) C. pr. civ., judecătorii au dreptul să mărească sau să micșoreze onorariile avocaților, potrivit cu cele prevăzute în tabloul onorariilor minimale, ori de câte ori vor constata motivat că sunt nepotrivit de mici sau de mari, față de valoarea pricinii sau munca îndeplinită de avocat.

Având în vedere argumentele mai sus arătate consideră că Sentința Civilă nr. 1695 din 24.09.2013 este nelegală fiind data cu aplicarea greșită a legii (art. 304, pct.9 C. proc. civ, coroborat cu dispozițiile art. 3041 C. proc. civ)

În drept, își întemeiază susținerile pe următoarele dispoziții legale: Codul de procedură civilă; Legea nr. 287/2009 republicată, privind codul civil; Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, cu modificările și completările ulterioare; O.U.G nr.34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, modificată și completată; Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 5/2013 – Legea bugetului de stat pe anul 2013; Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 2.985/2011 pentru

aprobarea Normelor metodologice privind încheierea exercițiului bugetar al anului 2011; O.U.G nr. 13/2011 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială și Hotărârea Guvernului nr.151/2012 privind aprobarea Statutului propriu de organizare și funcționare al Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială.

Pârâta AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU PLĂȚI ȘI INSPECȚIE SOCIALĂ a formulat concluzii scrise prin care a arătat că recursul declarat de AJPIS Bistrița- Năsăud a rămas fără obiect întrucât a fost achitată intimatului suma de 8.986 lei, reprezentând contravaloarea facturii nr. 3/09.01.2012, debit principal, așa cum reiese din O.P. nr. 459/02.12.2013, iar intimatul a renunțat la penalitățile de întârziere și la cheltuielile de judecată conform declarației anexate.

Analizând actele și lucrările dosarului, din perspectiva criticilor formulate în cererile de recurs și a apărărilor formulate prin întâmpinare, Curtea reține următoarele:

Cu privire la cele două recursuri declarate de către chemata în garanție Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud, curtea reține că a fost achitată reclamantului suma de 8.986 lei cu Ordinul de plată nr.459/02.12.2013(f 15) reprezentând v/val facturii nr.3/09.01.2012.

Nu sunt îndeplinite condițiile acordării penalităților de întârziere neexistând o culpa a pârâtei Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud

Astfel, pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița- Năsăud a efectuat demersuri pentru plata sumei de 8.986 lei încă înainte înainte de scadența facturii, la data de 30.,12.2011, însă fiind instituție bugetară nu a putut fi achitată reclamantului întrucât nu deținea cont

deschis la Trezorerie.

La dosar s-a depus de către pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud o declarație a reclamantului prin care arată că renunță la dreptul de a solicita penalități de întârziere de 0,15% pe zi de întârziere și la plata cheltuielilor de judecată.

Această cerere nu poate fi luată ca o cerere de renunțare la capătul de cerere privind penalitățile de întârziere cât timp, curtea nu poate verifica dacă într-adevăr emană de la reclamanta, acesta neprezentându-se la termen pentru a fi întrebat cu privire la această cerere.

Cu toate acestea având în vedere că nu există o culpă a pârâtei Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud, va înlătura obligarea pârâtei și a chematei în garanție de la plata penalităților de întârziere.

Având în vedere că va fi admis recursul în sensul arătat mai sus, în baza art 274 Cod procedură civilă, va înlătura obligarea pârâtei și a chematei în garanție de la plata cheltuielilor de judecată de la fond.

Așa fiind, în baza art 304 pct 9 cod procedura civilă raportat la art 312 od procedură civilă, va admite recursul declarat de către chemata în garanție Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Bistrița-Năsăud, va modifica sentința recurată în sensul înlăturării obligării pârâtei și a chematei în garanție de la plata penalităților de întârziere și a cheltuielilor de judecată de la fond, si va constata că este achitat debitul principal de de 8.986 lei.

Sursa: www.curteadeapelcluj.ro